

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування «Податкова справа»
на тему: «ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ЯК ФІСКАЛЬНИЙ
ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВИ»

Виконавець:

студентка фінансово-економічного
факультету

Рижкова О.В. _____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач

Мартинюк І.В. _____
/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні саме непряме оподаткування є важливим засобом впливу і на економіку держави в цілому, і на діяльність підприємств, і на обсяги споживання населення. Податок на додану вартість (далі – ПДВ) є провідним непрямим податком у системі державних фінансів як України, так і більшості розвинених країн світу, оскільки питома вага його надходжень у доходах бюджетів країн досягає 45%.

Вдосконалення системи справляння ПДВ покликане покращити функціонування національної економіки, створити надійну основу для розвитку підприємництва і виробництва та сприяти отриманню стабільних надходжень до бюджету з метою реалізації загальнодержавних завдань. У контексті проголошеного принципу податкової політики – посилення стимулюючої та регулюючої функції оподаткування, роль податку на додану вартість є надзвичайно вагомою.

Метою дослідження є розкриття фіскального значення податку на додану вартість і визначення напрямів удосконалення його елементів та механізму адміністрування в Україні.

Завдання дослідження:

- а) визначити сутність ПДВ як непрямого податку;
- б) дослідити історію виникнення непрямого оподаткування, в т.ч. ПДВ;
- в) розкрити нормативно-правове регулювання справляння податку на додану вартість в Україні;
- г) охарактеризувати підходи до визначення фіскальної ефективності ПДВ, навести показники та коефіцієнти для її розрахунку;
- д) здійснити оцінювання фіскальної ефективності податку на додану вартість в Україні протягом 2010-2016 рр.;
- е) проаналізувати практику бюджетного відшкодування ПДВ в Україні;
- ж) оцінити показники податкового навантаження на «Агрофірму радгосп «Білозерський», зокрема податку на додану вартість;
- з) розглянути зарубіжний досвід справляння ПДВ та можливості його адаптації в Україні;
- и) запропонувати шляхи вдосконалення елементів та механізму справляння податку на додану вартість.

Об'єкт дослідження – процес справляння податку на додану вартість.

Предмет дослідження – економічні відносини, що виникають під час справляння ПДВ, між платниками податку і державою в особі фіскальних органів.

Методи дослідження. При проведенні дослідження у магістерській роботі було використано наступні методи: аналіз (для розуміння сутності ПДВ було проаналізовано його історичний розвиток, розміри ставок та механізм стягнення) і синтез, конкретизація (виокремлено характерні особливості непрямих податків, зокрема податку на додану вартість), аргументація, порівняння (розкрито переваги та недоліки специфічних і

універсальних акцизів, а також податку з обороту), класифікація (поділ та групування об'єктів оподаткування, ставок податків), метод статистичної обробки економічної інформації (проаналізовано фіскальну та регулятивну ефективність ПДВ в Україні у динаміці за 2010-2016 рр. і його вплив на фінансово-господарську діяльність «Агрофірми радгосп «Білозерський») та метод узагальнення, за допомогою якого було зроблено загальні висновки.

Інформаційною базою дослідження для розкриття теми магістерської роботи є Податковий кодекс України, законодавчі та нормативні акти з питань оподаткування ПДВ, статистичні звіти та інформація з веб-порталів Державної казначейської служби, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів, Державної фіскальної служби, наукові статті і публікації, зокрема в журналах «Економіка України», «Фінанси України», «Ефективна економіка», інтернет-ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (73 найменування) та 8-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 105 сторінок. Основний зміст викладено на 86 сторінках. Робота містить 5 таблиць і 27 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю на тему: «Фіскальна ефективність податку на додану вартість в Україні» у «Збірнику студентських наукових праць».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи функціонування ПДВ» розглянуто сутність ПДВ як непрямого податку, досліджено історію виникнення непрямого оподаткування, в т.ч. ПДВ, розкрито нормативно-правове регулювання справляння податку на додану вартість в Україні, охарактеризовано підходи до визначення фіскальної ефективності ПДВ, наведено показники та коефіцієнти для її розрахунку.

У другому розділі «Аналіз ефективності справляння ПДВ в Україні» здійснено оцінювання фіскальної ефективності податку на додану вартість в Україні протягом 2010-2016 рр., проаналізовано практику бюджетного відшкодування ПДВ в Україні, оцінено показники податкового навантаження на «Агрофірму радгосп «Білозерський», зокрема податку на додану вартість.

У третьому розділі «Перспективи розвитку ПДВ в Україні» розглянуто зарубіжний досвід справляння ПДВ та можливості його адаптації в Україні, запропоновано шляхи вдосконалення елементів та механізму справляння податку на додану вартість.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Податок на додану вартість визначають як різновид непрямих податків, який є часткою новоствореної вартості, входить до ціни реалізації товарів (робіт, послуг) і сплачується споживачем до бюджету на кожному етапі виробництва товарів, виконання робіт, надання послуг. Термін «фіскальна ефективність» походить від латинського «фіск», що означає «казна, сховище грошей», а поняття «ефективність» – це співвідношення результатів та витрат.

2. До чинників, які впливають на фіскальну ефективність ПДВ, належать: рівень податкової ставки; сальдо експортно-імпортних операцій; обсяг податкових пільг; сума недоїмки, що безпосередньо впливає на величину податкових надходжень; механізми обчислення і стягнення податку; обсяг бюджетного відшкодування ПДВ.

3. У структурі непрямих податків в обсягах, які надійшли до Зведеного бюджету України в 2016 р., найбільшу питому вагу займає ПДВ – 65,9%, що вказує на його переважання серед інших непрямих податків. Питома вага ПДВ в сумі доходів Державного бюджету України має хвилеподібну динаміку і коливається у межах 33-41%, що є достатньо високим показником. Питома вага ПДВ у податкових надходженнях до Зведеного бюджету України за аналізовані роки має відносно стабільне значення і коливається у межах 35-39%, що є найбільшим показником серед інших податкових платежів. Можна стверджувати, що роль податку на додану вартість як фіскального інструменту в доходах бюджету України є визначальною. Велика частка податку надодану вартість у ВВП України відображає його суттєвий вплив на систему перерозподілу національного доходу. Ставка ПДВ в Україні є порівняно високою, що також підвищує його фіскальну роль.

4. Результати аналізу показників фіскальної ефективності ПДВ протягом 2010-2016 рр. свідчать про її недостатній рівень і наявність потенційних можливостей для її збільшення. Динаміка розрахованих показників за вищезазначені роки не має ні позитивної, а ні негативної чіткої тенденції і вказує на нестабільність податкового механізму справляння ПДВ в Україні.

5. Одним із факторів впливу на фіскальну ефективність ПДВ є обсяг бюджетного відшкодування. У 2011-2016 рр. питома вага відшкодування у обсягах сплаченого ПДВ поступово зростає – з 32,9% до 40,1%, що свідчить про зменшення частки чистих надходжень ПДВ до бюджету. Також протягом досліджуваного періоду можна помітити наявність стійкої достатньо високої заборгованості з відшкодування ПДВ.

6. Дослідження впливу ПДВ на фінансово-господарську діяльність «Агрофірми радгосп «Білозерський» протягом 2010-2016 рр. показало, що обсяги сплачених підприємством до бюджету сум з податку на додану вартість мають хвилеподібну динаміку і залежать від обсягів продажу виробленої продукції та придбаних матеріальних цінностей. Питома вага ПДВ, сплаченого до бюджету «Агрофірмою радгосп «Білозерський», у 2016 р. становить 31,6%. Тобто податок на додану вартість складає третину всіх

податкових зобов'язань аналізованого підприємства і має значний вплив на його фінансово-господарську діяльність.

7. Концептуальними напрямками вдосконалення ПДВ з урахуванням досвіду ЄС є:

а) подальше реформування законодавства у сфері ПДВ та остаточна його адаптація до вимог ЄС;

б) удосконалення процесів адміністрування ПДВ;

в) ліквідація неефективних пільг з податку на додану вартість;

г) запровадження диференційованих ставок ПДВ (залежно від поділу товарів на товари першої необхідності і товари розкоші, в основу якої покладений принцип соціальної значущості товарів та послуг).

АНОТАЦІЯ

Рижкова О.В. «Податок на додану вартість як фіскальний інструмент держави»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «8.07072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного за спрямування «Податкова справа». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2017.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти оподаткування податком на додану вартість, а саме: сутність ПДВ як непрямого податку, його історія виникнення і нормативно-правове регулювання. Наведено методичні підходи до визначення фіскальної ефективності ПДВ.

Здійснено оцінку фіскальної ефективності податку на додану вартість в Україні протягом 2010-2016 рр., проаналізовано практику бюджетного відшкодування ПДВ, а також визначено вплив податку на додану вартість на фінансово-господарську діяльність конкретного підприємства – «Агрофірми радгосп «Білозерський».

На основі дослідженого досвіду зарубіжних країн та проведеного аналізу запропоновано шляхи удосконалення елементів та механізму справляння ПДВ в Україні.

Ключові слова: податок на додану вартість, податкові надходження, фіскальна ефективність, бюджетне відшкодування ПДВ, податкове навантаження.

ANNOTATION

Ryzhkova O. «Value Added Tax as a State Fiscal Instrument»

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «8.07072 Finance, Banking and Insurance» under the master's program «Tax case». – Odessa National Economic University. – Odessa, 2017.

The work deals with the theoretical aspects of taxation of value added tax, namely: the essence of VAT as an indirect tax, its history and legal regulation. The methodical approaches to determining the fiscal efficiency of VAT are given.

The estimation of the fiscal efficiency of the value-added tax in Ukraine during 2010-2016 has been carried out, the practice of budget reimbursement of VAT has been analyzed, and the impact of the value-added tax on the financial and economic activity of a particular enterprise - «Agrofirma farm «Bilozersky» has been analyzed.

Based on the experience of foreign countries and the analysis conducted, ways of improving the elements and mechanism of VAT collection in Ukraine are proposed.

Keywords: value added tax, tax revenues, fiscal efficiency, budget reimbursement of VAT, tax burden.